

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Kateřinou Štěpánovou, Ph.D., ve věci

žalobce: J. K.
Polská republika
proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 23. 5. 2022, č. j. X, o přiznání starobního důchodu,

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. České republice **se** právo na náhradu řízení **nepřiznává**.

Odůvodnění:

I. Specifikace věci

1. Žalobce, polský občan, brojí proti rozhodnutí žalované, jak je specifikováno výše, jímž byly zamítnuty jeho námitky a bylo potvrzeno prvostupňové rozhodnutí ze dne 1. 3. 2022, na jehož základě nebyl žalobci přiznán starobní důchod, neboť nezískal potřebnou dobu pojištění.

II. Skutková zjištění

2. Žalobce požádal o přiznání starobního důchodu. Jeho žádost byla rozhodnutím žalované ze dne 1. 3. 2022 vydaným v prvním stupni zamítnuta, neboť žalobce nezískal potřebnou dobu pojištění.
S rozhodnutím správního orgánu prvního stupně žalobce nesouhlasil, neboť měl za to, že nebyla zohledněna jako doba pojištění celá doba jeho zaměstnání v období od 3. 3. 1981 do 16. 6. 1986 u zaměstnavatele v tehdejší ČSSR.
3. Ve správním spise figuruje též Potvrzení o době zaměstnání polského občana v ČSSR ze dne 30. 5. 1986, z něhož se podává, že žalobce byl zaměstnán u subjektu „AZNP, oborový podnik, závod Kvasiny“ od 3. 3. 1981 do 31. 5. 1986. Z potvrzení je dále zjištěné, že datum 31. 5. 1986 je přeškrtnuto a nahrazeno datem 16. 6. 1986 a nečitelným podpisem.
4. Z evidenčního listu důchodového zabezpečení ze září 1987 se podává, že žalobce byl nepřetržitě zaměstnán v AZNP, Kvasiny od 3. 3. 1981 do 20. 3. 1986. Počet započtených dnů za rok 1986 činí dle evidenčního listu celkem 79, což stvrdil žalobce svým vlastnoručním podpisem.
5. Dle osobního listu důchodového zabezpečení obsahujícího přehled dob pojištění je u žalobce v období od 3. 3. 1981 do 31. 12. 1985 evidováno celkem 1 765 dnů pojištění, druh doby je označen jako „zaměstnání“. V době od 1. 1. 1986 do 20. 3. 1986 je u žalobce evidováno 79 dnů pojištění s druhem doby „zaměstnání“. Chronologicky následuje až zaměstnání v tehdejší Polské lidové republice počínaje dnem 15. 9. 1986 do 31. 12. 1986 v rozsahu 107 dnů.
6. Napadeným rozhodnutím žalovaná námitky žalobce zamítla s tím, že žalobce do dne 30. 11. 2021, od něhož požaduje přiznat starobní důchod, získal, co se týče české i polské doby pojištění, celkem 24 let a 246 dnů pojištění; nárok na starobní důchod mu proto podle českých právních předpisů nevznikl. Doba zaměstnání v AZNP, oborový podnik Kvasiny, žalobci byla započtena v souladu s evidenčním listem důchodového zabezpečení za předmětné období, jenž vlastnoručně podepsal. Kopie potvrzení o době zaměstnání polského občana v ČSSR ze dne 30. 5. 1986 doložena žalobcem neprokazuje automaticky účast na důchodovém pojištění v namítaném období. Účast na důchodovém pojištění je dokládána především evidenčními listy důchodového zabezpečení/pojištění a dále mzdovými listy a výplatními páskami.

III. Obsah žaloby

7. Žalobce nesouhlasí s napadeným rozhodnutím, neboť má za to, že podle předložených dokladů a dodatečné dokumentace trvala jeho doba zaměstnání v České republice do 16. 6. 1986, nikoliv jen do 20. 3. 1986, jak uvedla ve svém rozhodnutí žalovaná.

IV. Vyjádření žalované

8. Žalovaná ve vyjádření ze dne 16. 9. 2022 navrhuje žalobu jako nedůvodnou zamítnout. Poukazuje na skutečnost, že evidenční listy důchodového zabezpečení jsou primárním důkazním prostředkem sloužícím k osvědčení doby pojištění a získaných vyměřovacích základů. V souladu se zákonem vzala jako stěžejní a nezpochybnitelný důkaz evidenční list žalobce, přičemž tento prošel kontrolou dne 7. 9. 1987 a správnost údajů na něm uvedených stvrdil žalobce svým vlastnoručním podpisem.
9. Uvádí, že žalobci byla zhodnocena doba pojištění od 4. 9. 1978 do 6. 12. 2014 v rozsahu 24 roků a 246 dnů. Sporná doba pojištění od 21. 3. 1986 od 16. 6. 1986 pak činí pouze 88 dnů, přičemž jejím připočtením k již zhodnocené době pojištění by žalobce získal celkem toliko 24 roků a 334 dnů pojištění. Ani připočtením namítané doby by tedy žalobce nezískal další kalendářní rok doby pojištění potřebný k tomu, aby byla finančně ovlivněna výše jeho starobního důchodu, respektive jeho procentní výměry.

V. Posouzení věci krajským soudem

10. Krajský soud shledal žalobu přípustnou, podanou oprávněnou osobou (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“) a včasnou (§ 72 odst. 1 s. ř. s.).
11. V přezkumném řízení soudním je soud povinen zkoumat, zda vydané rozhodnutí je zákonné a bezvadné. Při přezkumu přitom respektuje vymezené žalobní body (§ 75 odst. 2 věta první zákona s. ř. s.).
12. **Žaloba není důvodná.**
13. Krajský soud nejprve shrnuje relevantní právní úpravu dopadající na souzenou věc.
14. Ustanovení § 28 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), stanoví obecně jako podmínku nároku vzniku na starobní důchod kombinaci získání potřebné doby pojištění a dosažení důchodového věku.
15. Podle § 29 odst. 1 písm. k) zákona o důchodovém pojištění má pojištěnec nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně 35 let a dosáhl důchodového věku po roce 2018.
16. U pojištěnců narozených v období let 1936 až 1971 se důchodový věk stanoví podle přílohy k zákonu o důchodovém pojištění dle § 32 odst. 2 citovaného zákona.
17. Žalobce se narodil dne 28. 12. 1956, jeho důchodový věk tak činí 63 let a 6 měsíců. Daného věku dosáhl žalobce dne 28. 6. 2020, přičemž potřebná doba pojištění stanovená na základě uvedeného § 29 odst. 1 písm. k) zákona o důchodovém pojištění u něj činí 35 let.

18. Z osobního listu důchodového pojištění se podává, že žalobce do 28. 6. 2020 získal celkem (polské i české doby pojištění) 24 let a 246 dnů pojištění.
19. Jediná žalobcová námitka směřuje do období roku 1986, když žalobce tvrdí, že doba jeho zaměstnání v České republice trvala do 16. 6. 1986, nikoliv do 20. 3. 1986, jak uvedla ve svém rozhodnutí žalovaná. Uvedené dokládá potvrzením svého bývalého zaměstnavatele (*viz bod 3 narace tohoto rozhodnutí*).
20. Žalovaná vzala za stěžejní a nezpochybnitelný důkaz pro osvědčení délky zaměstnání žalobce jeho evidenční list důchodového zabezpečení, v němž figuruje doba zaměstnání žalobce ve sporovaném období do 20. 3. 1986 a počet započtených dnů za rok 1986 činí 79 dnů.
21. Krajský soud předně uvádí, že evidenční list důchodového pojištění je primárním dokladem, jímž se pro účely důchodového pojištění prokazuje získaná doba důchodového pojištění, výše dosaženého vyměřovacího základu a vyloučených dob, tj. dob, které se pro účely zjištění průměrného výdělku vylučují. Vedení evidenčních listů důchodového pojištění je jednou z povinností zaměstnavatelů uloženou zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“).
22. Co se týče vedení podkladové evidence o zaměstnancích pro účely důchodového pojištění (srov. komentář k § 38 zákona č. 582/1991 Sb., v systému ASPI), až do 31. 12. 1995 se tiskopis, na němž zaměstnavatelé předkládali údaje o pojištění jednotlivých zaměstnanců, nazýval „evidenční list důchodového zabezpečení“ (ELDZ), teprve od účinnosti zákona o důchodovém pojištění, tj. od 1. 1. 1996, byl název tiskopisu změněn na „evidenční list důchodového pojištění“ (ELDP). ELDZ i ELDP umožňovaly uvádění záznamů o pojištění za dobu až deseti let. Evidenční listy zaměstnavatelé zakládali ihned při nástupu osoby do zaměstnání a ponechávali je ve své evidenci po celou dobu jeho trvání. Do centrální evidence ČSSZ se tyto odesílaly až po skončení zaměstnání, případně v souvislosti se žádostí o důchod nebo na výzvu orgánů sociálního zabezpečení. Způsob vedení tohoto tiskopisu i techniku jeho vyplňování upravovaly Všeobecné zásady platné pro vyplňování ELDZ, později ELDP.
23. Jak judikoval Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 13. 1. 2011, č. j. 3 Ads 81/2010 493, je řízení před orgánem rozhodujícím o dávce důchodového pojištění podle § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) ovládáno zásadou materiální pravdy. Správní orgán je tak v duchu citované zásady odpovědný za zjištění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonů s požadavky § 2 správního řádu.
24. Ustanovení § 12 a § 13 zákona zákon č. 582/1991 Sb. nadto svěřuje orgánům sociálního zabezpečení výrazné pravomoci nejen k získávání podkladů pro rozhodnutí od jiných subjektů, ale rovněž k jejich hodnocení a kontrole. Podklady si správní orgán opatřuje především z údajů uvedených v evidenčních listech důchodového pojištění, a také na základě šetření prováděného podle § 11 předmětného zákona.

25. Dle obecného pravidla zakotveného v § 51 odst. 1 správního řádu lze k provedení důkazů užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy.
26. Z ustanovení § 38 zákona č. 582/1991 Sb. vyplývá, že základním důkazním prostředkem jsou evidenční listy důchodového zabezpečení (pojištění); to ovšem neznamená, že rozhodné skutečnosti by nebylo možné prokázat jinak.
27. Z citovaného je zřejmé, že skutkový stav věci v řízení o důchodové dávce lze podpůrně zjišťovat jakýmkoliv prostředky, které mohou prokázat rozhodné skutečnosti, nikoliv pouze na základě evidenčních listů (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2008, č. j. 3 Ads 75/2008 - 44). Obdobně se vyjádřil Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 25. 10. 2017, č. j. 10 Ads 7/2017-32, ve smyslu něhož zákon č. 582/1991 Sb. neobsahuje ucelenou úpravu dokazování; obecná pravidla obsažená ve správním řádu se aplikují subsidiárně. K provedení důkazů je tak možno užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy, a to zejména listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek dle § 51 a násl. správního řádu.
28. Lze tedy shrnout, že prvotním důkazním prostředkem pro účely důchodového pojištění jsou evidenční listy důchodového pojištění. Nelze je nicméně považovat za důkazní prostředek výlučný, nezpochybnitelný, který je beze všeho nadán „presumpcí správnosti“.
29. Žalobce žalované předložil potvrzení o době zaměstnání polského občana v ČSSR ze dne 30. 5. 1986, z něhož se podává, že byl zaměstnán v AZNP, oborový podnik, závod Kvasiny od 3. 3. 1981 do 31. 5. 1986, resp. 16. 6. 1986.
30. Žalovaná na toto potvrzení reagovala v odůvodnění napadeného rozhodnutí; uzavřela však bez dalšího, že doba zaměstnání žalobci v AZNP byla započtena v souladu s evidenčním listem důchodového zabezpečení za předmětné období, protože kopie potvrzení o době zaměstnání polského občana v ČSSR neprokazuje účast na důchodovém pojištění v namítaném období.
31. Krajský soud musí dát z části za pravdu žalované v tom, že předmětné potvrzení samo o sobě opravdu neprokazuje žalobcovu účast na důchodovém pojištění v namítaném období. Je však též pravdou, že nelze bez důvodných pochybností postavit na jisto, že by žalobce (ne)byl do 31. 5. 1986, případně do 16. 6. 1986, účasten důchodového pojištění.
32. S ohledem na rozpor mezi evidenčním listem důchodového zabezpečení a potvrzením o době zaměstnání v žalobcem rozporovaném období, měla žalovaná postupovat tak, aby byl zjištěn skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti, což ovšem neučinila. Žalovaná se mohla, i ve spolupráci s žalobcem, pokusit získat např. mzdové listy či výplatní lístky či mohla pomocí jiných důkazních prostředků vyvrátit zpochybnění evidenčního listu důchodového zabezpečení. K takovému postupu se ovšem neuchýlila, a proto pochybila co do náležitého zjištění skutkového stavu v souzené věci.

33. Krajský soud proto zkoumal, zda zmiňované pochybení žalované je takového charakteru, aby bylo možno dovodit, že napadeným rozhodnutím došlo k zásahu do veřejných subjektivních práv žalobce.
34. I přes výše označené pochybení žalované musí krajský soud konstatovat, že i kdyby byla sporná doba od 21. 3. 1986 do 31. 5. 1986, resp. 16. 6. 1986, tj. doba v délce maximálně 88 dnů, připočtena k již zhodnocené době pojištění (24 let a 246 dnů), tak by žalobce získal toliko 24 roků a 334 dnů pojištění, což by jednoznačně nevedlo k získání dalšího kalendářního roku doby pojištění způsobilého potencionálně ovlivnit výši, resp. částku přiznaného důchodu.
35. Krajský soud tak dospívá k závěru, že žalovaná pochybila, pokud nedoplnila dokazování ohledně žalobcem sporované doby pojištění. Její pochybení ovšem nedosahuje intenzity, z níž by bylo možno dovodit zkrácení práv žalobce. K závěru o mizivém dopadu nezákonného postupu žalované do právní sféry žalobce krajský soud též uvádí, že posuzovanou problematiku je nutno nazírat prismatem starořímské zásady *de minimis non curat pretor* tak, jak ji setrvale aplikuje nejen Nejvyšší správní soud (srov. např. rozsudek ze dne 16. 10. 2013, čj. 4 As 71/2013 – 35), ale i Ústavní soud (např. usnesení ze dne 15. 8. 2018, sp. zn. I. ÚS 2549/18, či nález ze dne 10. 4. 2014, sp. zn. III. ÚS 3725/13). V právě souzené věci se pochybení žalované dotklo právní sféry adresáta veřejné správy zcela minimálně, prakticky nikterak, a proto není důvod, aby krajský soud rozhodl o zrušení napadeného rozhodnutí.
36. Není totiž namístě vyhovět žalobě, která směřuje toliko proti tomu, že žalovaná sice nepostupovala „bezchybně“, ale tato protiprávnost ze své povahy nemohla veřejná subjektivní práva a povinnosti jedince narušit či zkrátit. Soud tedy i přes výše konstatované pochybení žalované její rozhodnutí nezrušil, neboť uzavřel, že by se v souzené věci jednalo o přílišný formalismus. Ani připočtení sporných 88 dnů doby pojištění by totiž nikterak neovlivnilo závěr žalované (a tedy i zákonnost napadeného rozhodnutí) o tom, že žalobce nesplnil podmínky pro nárok na starobní důchod, neboť by žalobce nedosáhl na další kalendářní rok pojištění. Žalovaná by totiž po případném doplnění dokazování stran žalobcem sporovaného období v nově vedeném správním řízení po zrušení napadeného rozhodnutí nemohla jinak, než opět žádost žalobce zamítnout (k tomu přiměřeně rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 21. 2. 2018, č. j. 20 Ad 25/2017-73, přičemž kasační stížnost proti tomuto rozsudku byla rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 7. 2018, č. j. 1 Ads 82/2018-30, zamítnuta).

VI. Závěr a náklady řízení

37. Ze shora uvedených důvodů krajský soud žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.
38. Podle § 60 odst. 1 s. ř. s. krajský soud žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobce ve věci úspěch neměl a žalované podle obsahu spisu nad rámec její běžné úřední činnosti žádné náklady nevznikly.

39. České republice nebylo výrokem III. právo na náhradu nákladů řízení přiznáno, neboť tyto vznikly v souvislosti s přibráním tlumočníka, jež ze zákona hradí stát (srov. § 36 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu.

Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti tomuto rozsudku odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel nebo jeho zástupce nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava 29. listopadu 2022

JUDr. Kateřina Štěpánová, Ph.D.
samosoudkyně